

To C 20 – Familie

To C 20

Familie

Chocola van het Leven Maken

Onder redactie van Tine van Wijk

Inhoud – Content

Spreken is Zilver, Schrijven is goud is wat duidelijk wordt. Ieder mens hoort bij een groep of groepen zoals het gezin, de klas, de club, de familie, de kerk, de buurt. Door te leren beter te communiceren en contact te maken zal de wereld van binnen uit veranderen in een plek die warmer, vriendelijker en menselijker is. Want door onuitgesproken gedachten en gevoelens via het schrijven en hardop hoorbaar te maken zullen we minder de behoefte voelen om geweld te gebruiken om gezien en gehoord te worden.

1. *Familie Eenheid*
2. *De laatste nichten van een generatie*
3. *Zwart Wit – Being Seen*
4. *Becoming Autonomous*
5. *Being Caressed*
6. *Being(s) Alive*
7. *I am a Dancer*
8. *Standing on your own feet*
9. *Being Heard*
10. *Club*
11. *Whale Adventure*
12. *Competition*
13. *Confluent*
14. *Sand and Sky*
15. *Awakening the Feminine*
16. *C Words*
17. *Process Group*
18. *A Place to Belong*
19. *Zaaien*
20. *En nu iets leuks*
21. *Nourishment*
22. *Huis te Vraag*
23. *Willing to go down*
24. *C Compositions*
25. *Je Stem/Your Voice*
26. *Coincidences*
27. *Afscheid Schrijven en Spreken*
28. *Afscheid van de Moeder*
29. *Gelukkig*
30. *Op zoek naar Vertrouwen en Geloof*

1. Familie Eenheid

Zie hier mijn familie in rood en blauw
Hecht verbonden in de tijd
Een echte eenheid is het niet
Er zijn verschillen; grote verschillen
Dood of levend is niet hetzelfde
Er zijn geen schuldigen
Ook ik niet, al zweef ik ergens in de ruimte
Niet gegrond, niet aangekomen
Wel mijn lichaam
Haar, benen, hoofd zijn zichtbaar
Het gaat om mijn ziel
Die weigert te landen en te gronden
Mijn familie zit niet te wachten
Op leden die zeuren
Die het ergens over willen hebben
Ook al...of vooral niet als het pijnlijk is
De ziel voelt zich niet ontvangen
Is blijven hangen in een hartledig heelal
Wat let mij om de stap, de sprong te wagen
En samen binnen te stappen
In het woud van ongeziene verlangens
Die alleen tot leven zullen komen
Als ze adem krijgen
En het vertrouwen dat HET goed is!

Voor mijn broer Bas (31 maart 1944 – 24 augustus 1998)
24 augustus 2022

2. De laatste nichten van een generatie

**Ze waren allebei meer dan negentig jaar op aarde
Mijn moeder en tante Annie
Allebei geboren als dochter van Grofsmederij Gebroeders Meijer
De jongste meisjes, niet echt in tel
Stamhouders waren er nodig die het werk konden doorzetten
Het ijzer konden smeden voor de bruggen over de grachten van Amsterdam
Het ijzer konden gieten voor de lantaarns, die nog niet elektrisch waren
Er was veel te doen voor de Gebroeders, de zonen van JJ de oprichter
Niet dat ze allemaal zin hadden om de vuren te stoken in de Anjeliersstraat
Geen probleem, ze waren met z'n vijven
De schaarste kwam in de volgende generatie
De generatie van Annie en Ties; zelf getrouwd met ondernemers
Maar of geen broers hadden zoals Annie
Of wel zoals Ties maar ja het werd crisis
Het werd oorlog de tijden veranderden
Grofsmederij Gebroeders Meijer ging ten onder
Een hard gelach voor de hele familie
Wat eens de trots was op grond in de Jordaan
Bleek nu zijn waarde te hebben verloren
De gebroeders werden niet oud, behalve een dan
Maar de nichtjes haalden de leeftijd der sterken
Hun werk ging niet over het ijzer smeden als het heet is
Maar over kinderen krijgen en groot brengen
Kinderen die de Meijer familie weer groot maken
Maar dan wel op hun manier**

3. Zwart Wit – Being seen?

**Fascinated by the black and white painting of Jerry Keizer without a title in Factor IJ
There is so much to see, so much to experience
Let's start at the beginning when there was nothing, zero
Then there was a creator who had to do his work
Looking at empty space, getting an image of what could be
Yes, of course there can be a new one, a new creation
Let's do it in black and white; no other color needed**

**Everything is present, although not directly visible
I am beating about the bush; my question is 'Do I feel I am being seen?'
I do not want to become aware of not being seen by my father
Nor by my mother; they were too busy with the war disasters
To really look at their children, at me in the first place**

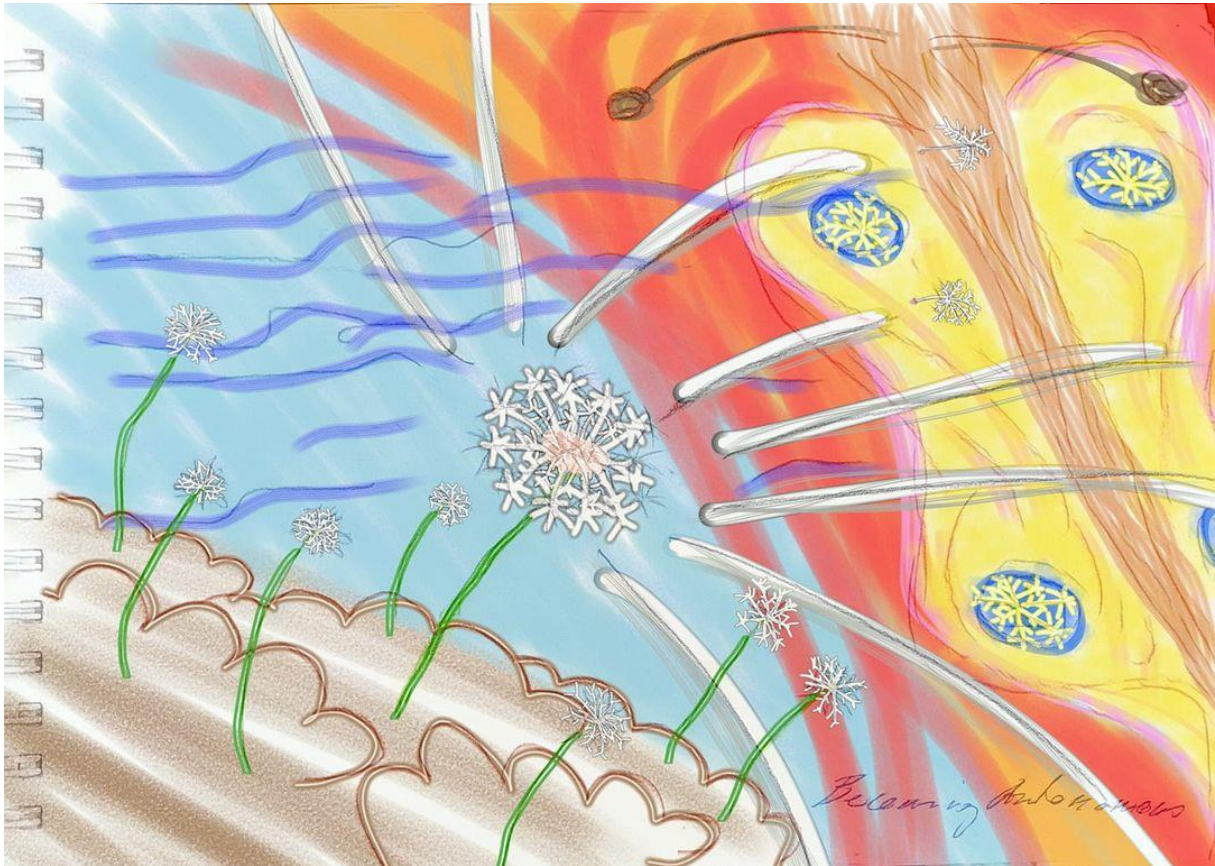

**My solution: if only I am seen and recognized by a God, a sacred energy
I am safe, I am doing okay. No worry of not being good enough
Not worth to be seen as I am; only way to know is by feeling
If No not a good feeling; if Yes I feel okay, at peace, content
What I need is the Co-Creator in me feeling free to create, to participate
To see me, hear me; sorry, father, mother, sister and brother
you were too busy living and creating your own life to see me
But I am still here to see you; without you I would not be where I am now
Able to look through your trauma's that kept us apart...then
Now it is a different matter. Now I know better
Now I know it was the not communication that did it
*Let's just forget about it and act like it did not happen***

**But it did happen and it did matter
Life is not about black and white
It is about all shades of grey
It is about color it is about splendor; it is about feeling
Feeling together or not in the complexity of the mind
That tells us obsolete stories to keep the pain alive
Please mind wake up; every day is new
Every day brings new chances to heal old pains
It is the generosity life offers us inclusive the pain
To open our hearts and SEE we are all connected
And worth to be loved**

**I feel grateful to Bessel van der Kolk
who gave me more insight in the secrets of life
In Zomergasten 28.8.22**

4. Becoming Autonomous - Nora Zsofia

**Dandelion sparkles onto the fields of the world
spreading its seed angels below the butter-flying sun.
It is so safe staying on the ground,
it is so beautiful to fly in the air,
the rays of our ways cross and pass by,
we are leaving safety behind;
we are leaving fear behind.
The wings of the butterfly
include the shine,
dandelion seeds become
themselves the sun.**

5. Being Caressed Nora Zsofia

Being Caressed

**Welcome to this world,
nice to see you again,
I am happy for you,
big hug, a gentle caress,
smiles, bright eyes,
openness, acceptance,
tolerance, authenticity.**

**Welcome to the jungle,
we have wild palm trees around,
a lot on the ground,
broken, rotten,
useless, hopeless,
dying alone.**

**Welcome to the future,
where we paint some stripes,
some geometric shapes,
no light, no shade,
no love, no hate,
symmetric, parallel,
and pale.**

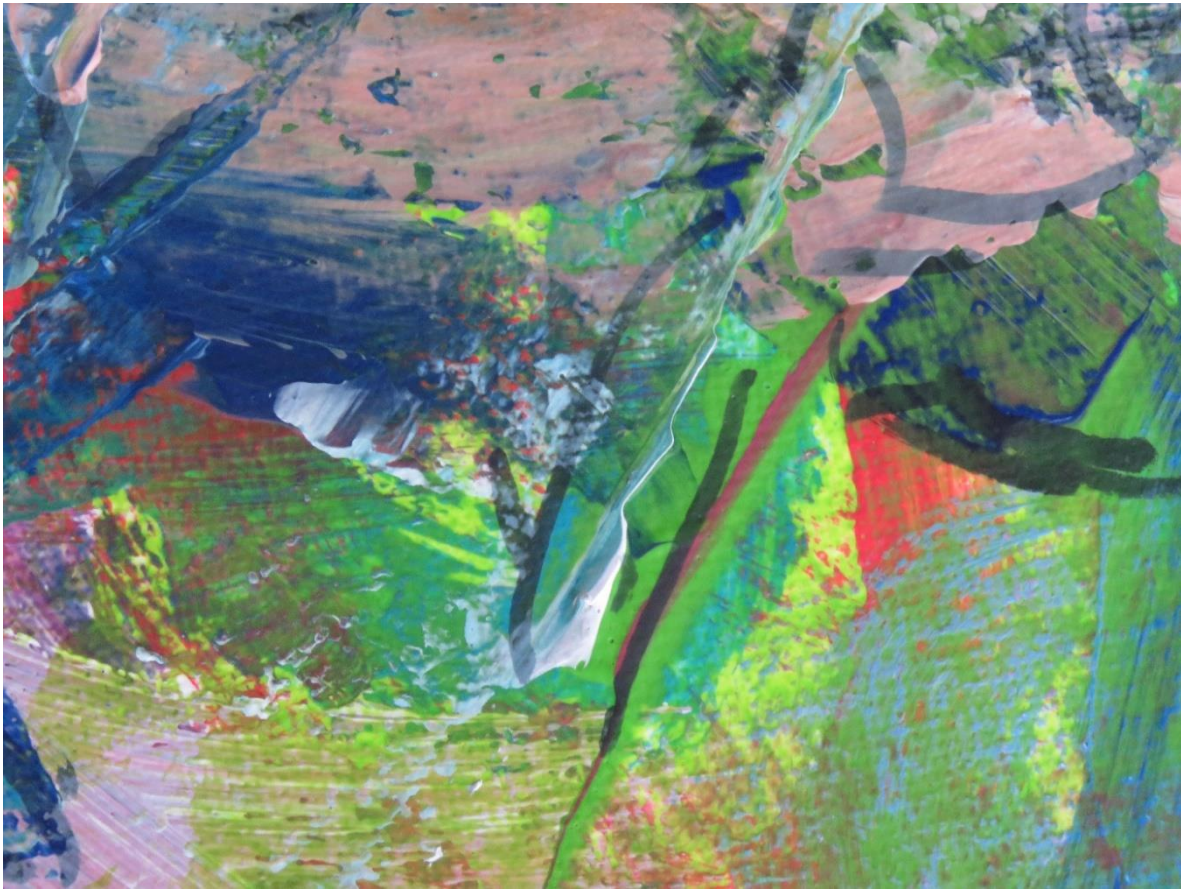

6. Being(s) Alive

**Living in this world as a human being
Is like magic
You never know what a day will bring
It starts with presenting the weather
Rain or sunshine
Cooperating with the wind
Deciding the temperature
Today there is sunshine
Brighter than bright
I hardly dare to open my eyes wide
I fear they will be blinded
Then I fight with the wind
Blowing fiercely
My hair into my eyes
How am I supposed to see if the bus is coming
To bring me to a spot in nature where I can walk
With the dog who is not mine
It makes no difference
When we are there
We see a lane through the woods
Where the rays of the sun shine through the leaves**

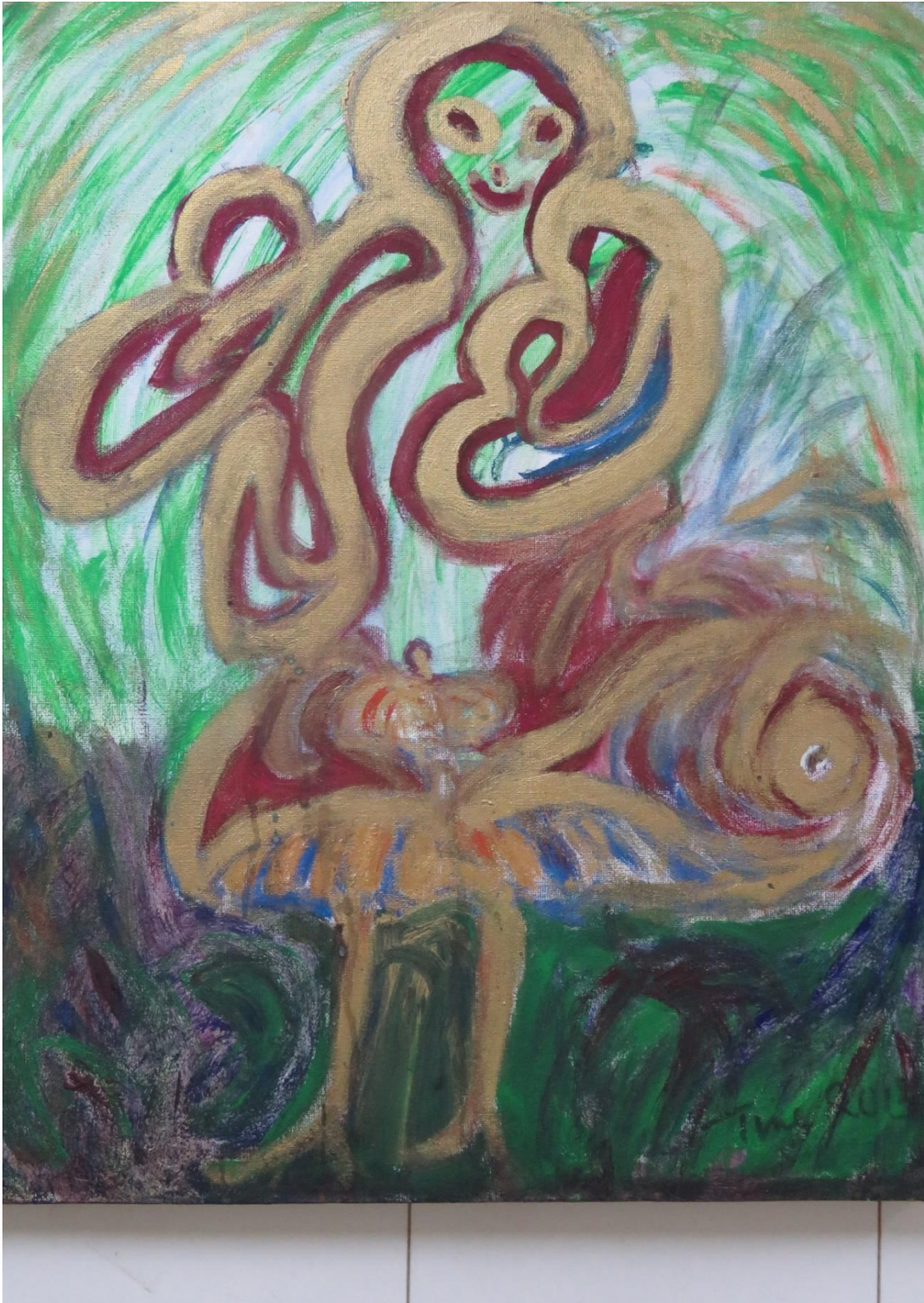
I immediately feel better, safer

**Protected against the sun and the wind by the trees
We smell the earth, smell the wood and the dying leaves
We are happy, all we have to do is breathe, look, walk
I am not thinking, not worrying
The dog is still on the leash
Although he is allowed to run free
Only when we meet other dogs I let him go
Dogs have their own language
Their noses tell them when there is danger
And when there is they need to be free
To take a distance
If not they will radiate fear
And make the other dog suspicious
Is s/he afraid? Of me?
Okay I will show my teeth
Let my growl be heard
Just a warning
I am bigger than you are
That's why my dog and I play the game
Good no problem
We know our place
And are on our way to have a coffee anyway**

7. I am a Dancer

**I am a dancer
I can feel it in my breast**

**Feel it in my ears
Feel it in my heart
Feel it in my intestines
Feel it in my womb
My arms are dancing
As well as my head
And most important of all
My legs are the moving kind
Dancing when I walk
The dancer in me keeps me going
She wants to celebrate life
She wants to enjoy the air
Streaming in to her body
Waking up the sleeping energy
Come on a new day
Is waiting for you
You can do IT
As long as your Faith is alive
Your Trust
That you are part of a Bigger Whole
That needs also you
To create a better world
Where Love is being respected
As the director of the Creation**

8. Standing on your own feet

Stijlkamer in Factor IJ

**A demand she answered from the age of nine months
O, look how fast she is
Look, look at her, she can stand up on her own little feet
She is doing it
Isn't she special...
I am so proud of her
Words not spoken out loud
But can be heard in the undercurrent
She does it
Again and again and again
Being independent
Doing IT herself
She cannot be stopped
I did a good job
I can relax
Knowing I am a good mother**

9. Being Heard Nora Zsofia

**I'd rather listen to Satie than myself. I hear myself speaking in my head. Different voice. I see you speaking to yourself I can't help it. Sitting together but talking only to ourselves listening to the noises of the waves of our thoughts. Past thoughts, recent waves, different voices.
Can you hear me? My voice is Satie now, a young boy is playing the piano. I'd rather listen to Satie than myself.**

**Paintings in Factor IJ
Jan Gerrit Ikelaar, Martha en Galan
Frans Boomsma, Moose II**

10. Club

Club, club, club

**We use the same word in Dutch,
But it does not sound Dutch at all**

I feel resistance

I see club ties, club shirts, club colours...

When I think of clubs

**it is about having to win, to be the best
in playing cards or football or hockey.**

Or it is about being a member of a holiday or disco club

Nothing wrong with but it is not for me

**I just do not go to a stadium wearing Orange
to cheer with 50.000 other fans for MY team**

A lot of fun so to see, but I am more for groups

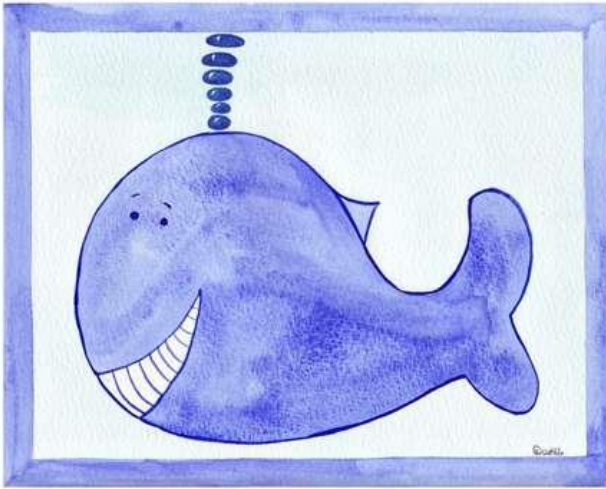
**I love groups, because the group identity
is coloured by the members**

Not the other way around

**Every group member has an influence on the tone
and the intention of the group**

**I know I am generalizing, but that is just to explore
what the difference is about**

11. A Whale adventure

**Here I am, here we are
Sitting at the table with three women
Who are committed to writing, committed to the work
the Whale is inviting us to do.
When I listen to the Whale
I hear his/her sounds that can go far over the ocean
Far over the earth aiming to reach his/her family
To know they are still connected.
I also know that the Whale energy can connect me
with the Undercurrent and with the collective wisdom
we need to communicate with our fellow travellers.
The Whale is the library where the Great Spirit
could preserve his/her wisdom
The Whale knows how precious this wisdom is
and how easily it can be misused.
That is why s/he puts it all in her/his big belly
where it is ripening for the right moment to come out.**

**The new chapter for me as a whale
Is about my belly aching to shout for joy
My belly energy that is ripe enough to come out of the womb
And wake up the world
Hey serpent, with your slimy smart mouth
Don't you think it is time to take responsibility
And listen to the sound of the hammer that is challenging
The rope to wiggle its tail and turn and turn and see
The dance developing while turning and smiling and doing.
Here I am, not more than one cell, ready to split myself in two,
Two who are ready to split to four, eight, sixteen, as long as I know
I am close enough to the Whale belly that gives me the safe feeling
That makes me play, that makes me enjoy myself,
Makes me see the seagull and know she is me too.**

12. Competition

Competition

Competition is the word of the day

Competition is what IT is all about

I am Competition

Always

I have to Compete

Always

Without Competition I do not function

No, indeed, I do not, never, ever

Competing is my life source

I better find a new way though

I will never win here

From you when it is about beauty

And why should I win?

Sitting here with you Co Creating

Communicating and making Contact

Is touching me deeply

IT is where and what I live for!

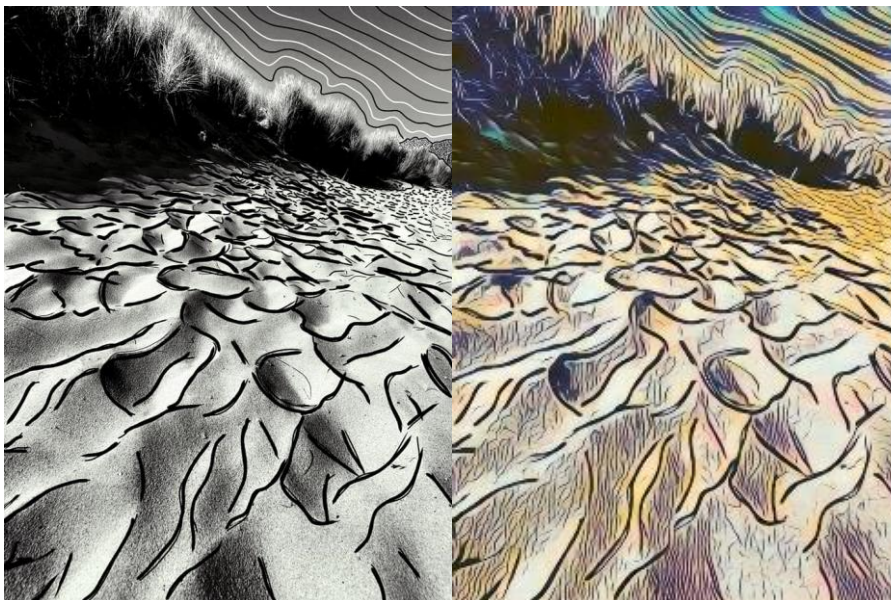

13. Confluent

**Sunny Sunday in the Vondelpark
Dizzy from the walk through town
And through the park
Where the people are the nature.
People who walk, ride their bicycles,
Make music and love, eat and drink
They appear to be happy
I am not, my dog is not,
He finds it difficult to follow me
Difficult to know where he wants to go
When he is not happy, I am not either
We are confluent**

14. Sand and Sky by Nora Zsofia

Love in the apart. Longing to be caressed. Not reaching but seeing, feeling they are around each other. Bigger than this world. Bigger than any word could tell. The air, the space, the cosmic energies, stretching in between the lines, stretching toward and into the shades of the shapes. Seemingly apart.

15. Awakening the Feminine

Don't be afraid of your power, you got it, why not use it

In times of Crises and Confusion I have always been writing to see the sense of the events and to make Contact with whoever it Concerns.

In 1988 I started my Gestalt Practice, focused on leading ongoing therapy groups and learned to Combine spontaneous writing and group dynamics. Now more than 30 years later I am offering the program

'Rather Art than Pills'

- to overcome Basic Fears
- fulfil Basic Needs
- answer the demands life poses

It means learning

- to say yes to Life
- to stand on your own feet
- to become autonomous
- to become who you are

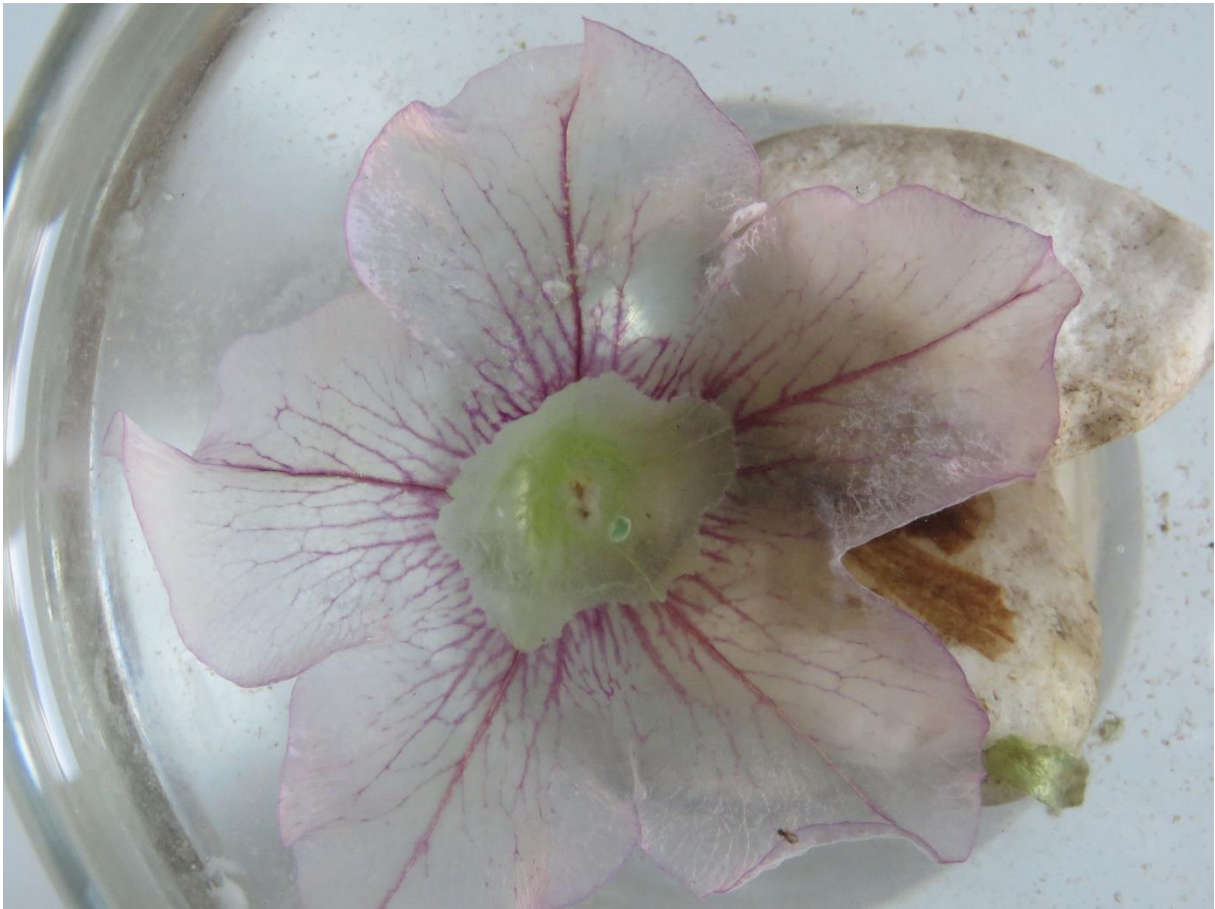
The program is meant for wo/men who are willing to invest time in 'Awakening the Feminine' by playing with words, sounds, lines, colours, paint, forms and are ripe to manifest as well their masculine as their feminine side.

Every Wednesday between 2-5 pm you are welcome in Factor IJ

More information: www.tinevanwijk.nl

15. C words Clean, Conscience, Concessions

Clean hands

Clean house

Clean conscience

Clean water

Clean thoughts

Clean air

Today I go for no concessions

cleaning my house

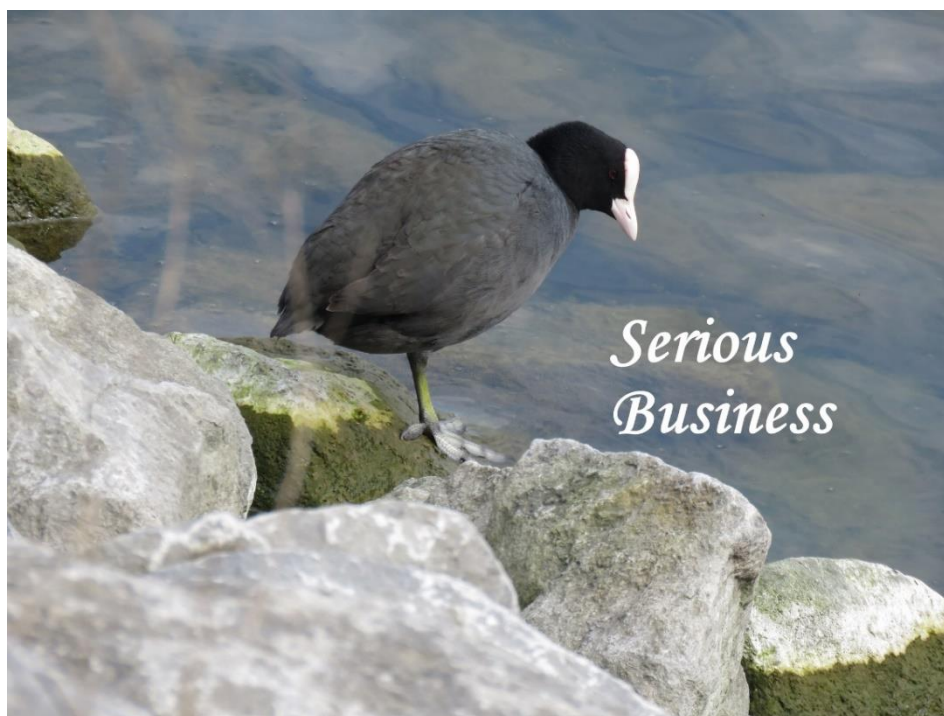
walking in clean air

drinking clean water

dreaming clean idea's

writing clean words

16. Procesgroep

Leren het proces aan te gaan moet als we als volwaardige mensen willen functioneren in een maatschappij die geen kaas heeft gegeten van communiceren en contact maken. We worden daarom gedwongen de spelletjes mee te spelen door ons aan de macht te onderwerpen, er boven te gaan staan of door voortdurend deel te zijn van een vruchteloze machtsstrijd. Maar...we kunnen uit de manipulaties stappen door elkaar serieus te nemen in plaats van te beoordelen, al of niet af te keuren, af te wijzen of te analyseren om beter te weten. Zelfs bewonderen werkt vervreemdend.

Wat zich heeft ontwikkeld is een concept voor thema gerichte Procesgroepen, dat bestaat uit drie fases:

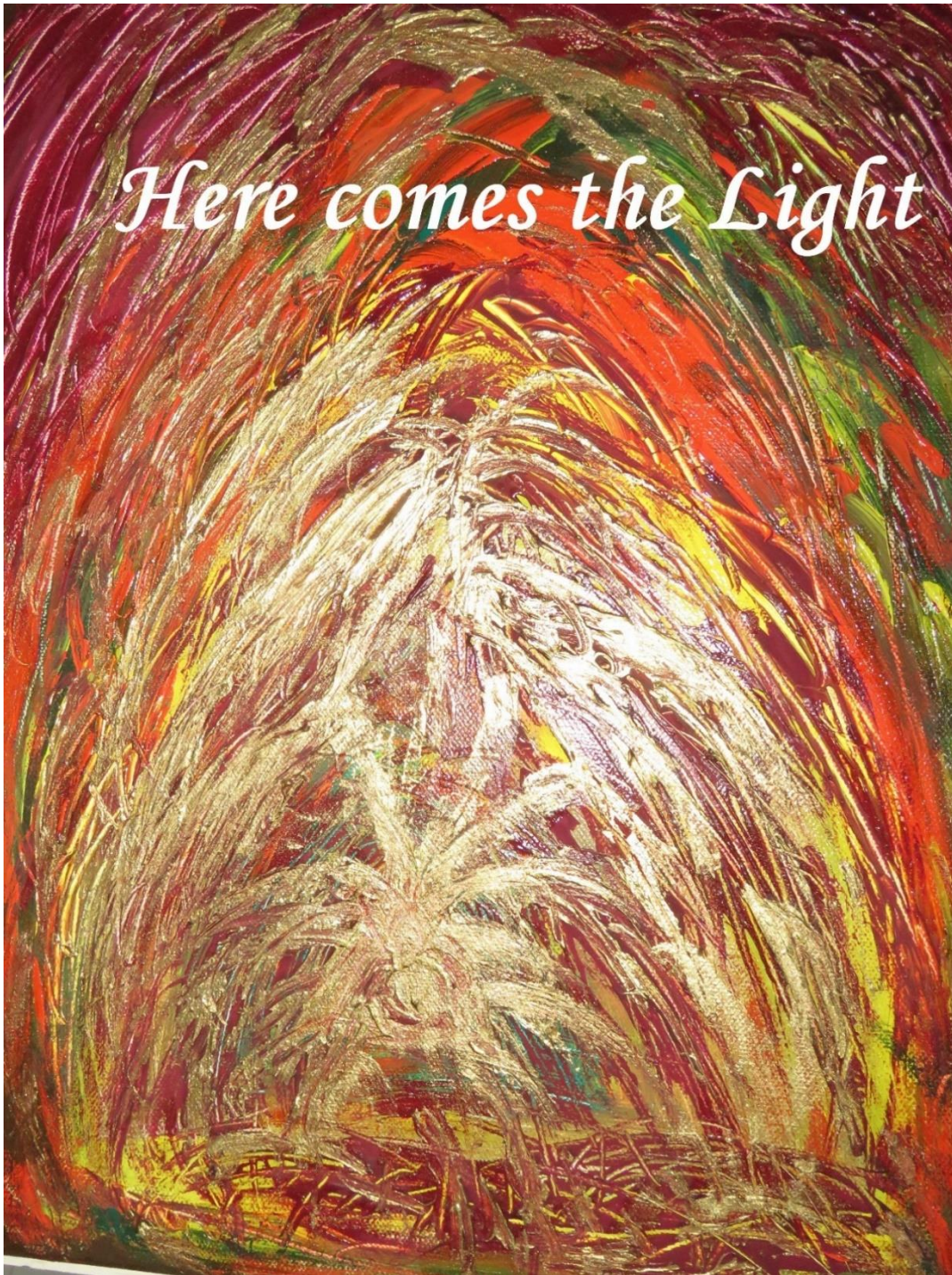
1. Het ijs breken door ieder groepslid de gelegenheid te geven zich te laten horen en zien.
2. Het thema inleiden en de groep gelegenheid te geven om spontaan te schrijven
3. Ieder lid, ook de leider, krijgt tijd om voor te lezen wat z/hij heeft geschreven terwijl de rest van de groep met aandacht en zonder oordeel luistert.

Spreken is Zilver, Schrijven is goud is wat duidelijk wordt. Ieder mens hoort bij een groep of groepen zoals het gezin, de klas, de club, de familie, de kerk, de buurt. Door te leren beter te communiceren en contact te maken zal de wereld van binnen uit veranderen in een plek die warmer, vriendelijker en menselijker is. Want door onuitgesproken gedachten en gevoelens via het schrijven en hardop hoorbaar te maken zullen we minder de behoefte voelen om geweld te gebruiken om gezien en gehoord te worden.

Iedere woensdagmiddag ben je van 2-5 uur welkom in Factor IJ om mee Levensverhalen te schrijven en te tekenen. Info www.tinevanwijk.nl

17. A Place to belong

Dedicated to the C Writing group

**I need the beauty of Light
I need the beauty of Air
I need the beauty of People
I need the beauty of Nature
I need the beauty of the Divine
I can C it and feel it if I am open**

And I can only be open

**If I am also open to the Clutter
Open to jealousy
Open to fear, anxiety, angst
Open to cold winds, rain, frozen water
Open to the stinking shit
that makes me suffocate
Open to the anger and the power
Trying to dominate me
But long nose Men and Wo/Men,
I have got my own Power, I do,
I do not need your domination
Nor your admiration
Nor your projections
Nor your help
Nor your pity
I can do all that my self
What I do need from you
Is your own beauty, your own love
Please show me your feathers
Just do, do not be afraid,
I will never reject you
When you are also open for me
For my beauty, shit, fear and love
Because it is not about me only
It is about we
We, we , we, we,
You and I make we
You and I are free,
To become a we**

18. Zaaien

**Is het een illusie om te denken
Dat ik door te schrijven en te publiceren
Verbonden ben met jou
Ook al lees je me al of niet
Ik kan dat niet weten
Hoef het ook niet te weten
Ik zaai mijn zaadjes
En of ze een plek vinden en aanslaan
Is niet aan mij
Ik ben niet meer dan een pluizenbol
Die haar zaadjes moet laten gaan
Als de wind komt om ze mee te nemen
Naar vrucht- of onvruchtbare gronden
De wind weet dat niet
Kan het ook niet weten
De wind blaast waarheen hij moet blazen
En de zaadjes dansen mee
Net als mijn woorden
Die in de stroom terecht komen
En jou al of niet bereiken...**

19. En nu iets leuks, iets vrolijks

En nu iets leuks, iets aardigs, iets vrolijks. Waarom niet?
Je mag zelf kiezen welke bril je op zet
Die met de rozige glazen om de romantische kant te zien
Of die andere met de donkere glazen om te beseffen
Dat jij hier lekker aan de haven zit
Terwijl er leed is in de wereld om je heen
Zelfs hier in dit land
Is van alles aan de hand, van alles mis
En ik, ik doe alsof het niet over mij gaat
Ik doe mijn dingen die wel mee vallen
Ook al zag ik die verhoging niet
En viel plat op mijn borst op het dakterras
Benen geschaafd, vel er af, bloed
Pijnlijke druk op mijn ribben
Ja, je maakt fouten, ziet niet alles in perspectief
als je op weg naar het einde bent
Bezig aan het laatste hoofdstuk
Neemt niet weg dat ik dagelijks geniet
Van deze plek waar ik mijn cider drink
en de tevredenheid in me voel stromen
Wat een heerlijk en lief leven mag ik leiden
Is dat allemaal voor mij
Ik zou het willen delen, maar hoe en met wie?

20. Nourishment by Nora Zsofia

Nourishment hides in between the lines, between the sentences, between the words, between two breaths, and each sound that leaks into my perception.
Nourishment hides between the shades, the contrasts, between the silhouettes, and each sight that leaks into my detection.
Nourishment hides between each tick, between the seconds, each minute, each week, and year, and it lies between each lifetime we live or waste.

photo: detail from I see you see me see you by Iriée Zamblé

21. Op zoek naar het Familiegraf op Huis te Vraag

De kersttraditie in onze familie was met de vier broers en de zus van mijn moeder en hun gezinnen de doden een bezoek brengen op de begraafplaatsen van Amsterdam. Het beginpunt was Huis te Vraag waar onze (groot)ouders ter ruste waren gelegd. Ik heb nooit begrepen hoe mijn opa als lid van de familie JJ Meijer hier terecht was gekomen. In mijn idee hoorde hij op Zorgvlied bij de rest van zijn familie. Maar sinds Monumentendag is het kwartje gevallen. Dit graf is van de familie Ibelings, waar de moeder van het gezin uit voort was gekomen. Catharina Margaretha Ibelings was de dochter van de bakker op de hoek van de Anjeliërsstraat waar de Meijers bezig waren hun Grofsmederij groot te maken. Ze trouwde met Nelis een van de zonen van oprichter JJ Meijer en kreeg zes kinderen. Eerst vier jongens en toen twee meisjes van wie mijn moeder de jongste was. Ze overleed in 1918 toen de Spaanse griep miljoenen slachtoffers maakte. Mijn moeder was toen vier. Hoewel ik het niet echt weet, kan ik me voorstellen dat het moederloze gezin op kerst een bezoek ging brengen aan hun moeder die op dit kerkhof lag. Voor ons als kinderen was het een vreemd uitje. Niemand deed zoiets op kerst. Normale mensen gingen naar de kerk in plaats van naar het kerkhof. Maar wij – de ooms en tantes, tien neefjes en drie nichtjes van wie ik de oudste was – verzamelden ons voor dit hek. De begroeting was buiten. Eerst auto's kijken. De ooms hadden nieuwe naoorlogse modellen. Maar wij hadden nog onze oude trouwe blauwe T-Ford. Ik had het gevoel dat er daarom door de tantes enigszins op ons neer werd gekeken. Dan kregen we de jassen van de tantes. O, heb je een nieuwe nerts? Nou, prachtig hoor, zei de tante die het zonder moest doen. Mijn eigen moeder had wel een bontjas, maar geen nerts. Afijn, eenmaal binnen op de begraafplaats liepen we plechtig naar het graf, stonden even stil en dan speelden de jongens tikkertje rond de graven, terwijl wij meisjes er enigszins verloren bijstonden tot we op weg gingen naar Zorgvlied waar de grote JJ begraven lag...

Nu meer dan zeventig jaar later waren we daar weer als de drie nichten en vonden tot onze verrassing het Familiegraf terug waarin ook onze overgrootouders bleken te rusten: Carl en ik geloof Annette Ibelings. Helaas waren de letters niet meer echt leesbaar. Maar dat komt goed. Enthousiaste vrijwilligster Melanie bood aan om ze nieuwe glans te geven en ze donkerblauw te maken. Wordt vervolgd dus. Ik verheug me op de dag dat we gaan kijken en nogmaals kunnen genieten van de mystieke sfeer van deze begraafplaats die een lange geschiedenis heeft en keer op keer werd gered uit de greep van projectontwikkelaars...

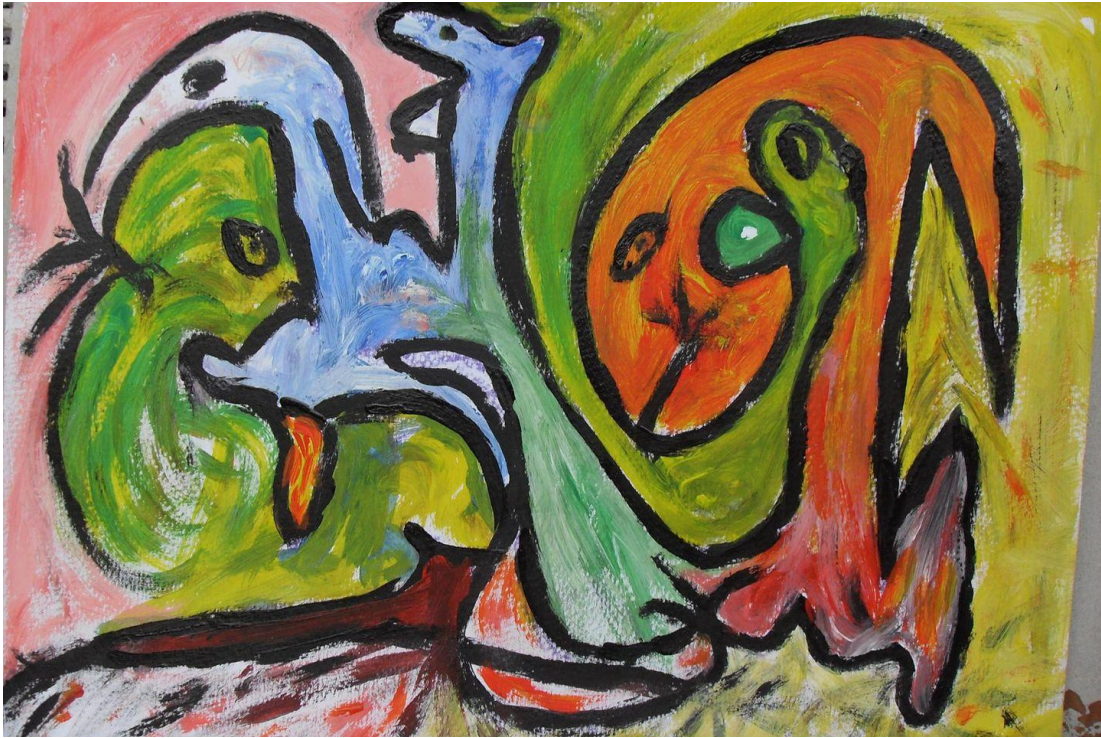

Rit Meijer en Bep van Wijk op weg naar het hek

22. Willing to go down into the depth of the unknown

Like I did while listening to the soundtrack of Whale riders
I feel my neck, there is a stiffness I cannot get rid off
I hear the waves and feel the attraction
I want to dive into them
Now there is this threatening sound
AOWUMMMMWUUMMMM
Belly, belly, oh oh oh
The whale rider herself is singing
Seducing me to go higher and higher
And to feel the pain in my breast, must be the heart
Why am I outside, when I want to be in with the singer
Who IS the song, where is she, where did she go to
Here she comes again
What she longs for, I also want
It is what I always longed for
Singing together with the men and the whole village
Celebrating life in the waves
where the whales are waiting
to play with her as they would play with me
If only I were there
But I am not there I am here
Waiting for the chance to get rid of the stiffness in my neck
I can only do that if I move and sing with the whale riders
Writing is not enough... Listening is not enough...
I am the wave, I have to sound and move, I cannot keep still

23. C Compositions

‘Ideeën uitgedrukt in Beelden/Beelden uitgelegd in Woorden’

*Left: Ready for Take Off –
Ready to Surrender –
And confess I carry a pain within me
that is growing to be the ripe Apple
- that HAS to come out - that has to be born...*

*Right: The journey of the Fool, the Joker, the Hero
Neurotic Communist Learning to Fly
Learning to be Crazy in a Normal World
Or Learning to be Normal in a Crazy World
One way or the other; there is not much difference ...*

24. Je Stem/Your Voice

kan je “verraden” in de zin dat hij/zij onze verlangens, behoeftes, opwinding, emoties, angsten vertaalt in klanken, die ons meer transparant maken. Door je geschreven woorden geluid te geven, kun je de schoonheid van je innerlijk ervaren. Door de vragen ‘Wie DENK je dat je bent?’ en hoe ‘Hoe VOELT dat?’ krijgen we zicht op wie we wezenlijk zijn...

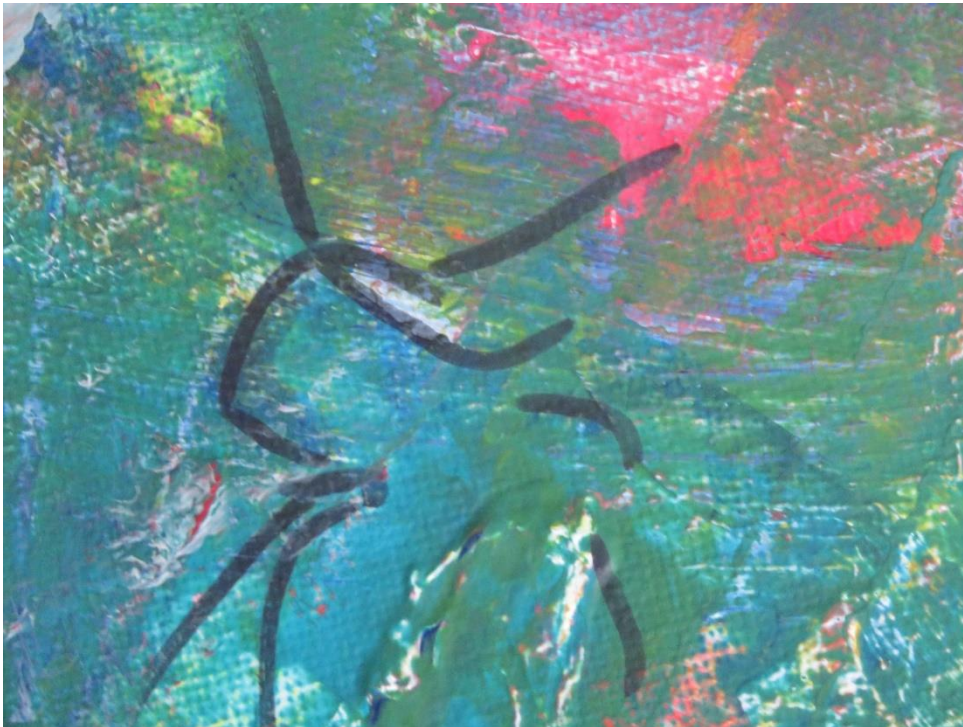
Our Voice can ‘betray’ us in the sense that it translates our longings, needs, excitement, fears, anger into sounds, that make us more transparent. By giving sound to our written words, we can experience the beauty of our inner world. By answering questions like “Who do you THINK you are?” and “How does that FEEL?” we will make contact with our true selves.

Levensverhalen schrijven doen we iedere woensdagmiddag van 2-5 uur
Every Wednesday afternoon 2-5 pm we write Life Stories
in Factor IJ waar we ook onze stem gebruiken
om de geschreven woorden adem in te blazen.

www.tinevanwijk.nl

25. Coincidences

In the spring of 2013 I was facing an existential Crisis in my life. The fact that I would not be able to stay in my house where also my office was, began to dawn on me. As I did not want to disappear in fear I started a process by drawing one of the 77 Questions and a C word card every day. Then I wrote and the words that wanted to be written nourished me in a way that made my Confidence grow in the Coincidences, the coming together of ideas and believes that gave me insight in what life is really about by following three steps:

Question: Am I a fixed form? C word: Cash

1.Content – What are the facts

I am a fixed form when it is about cash, I think.

Enough cash means I am independent, I think.

The fixed form seems to be in the thinking, not in the doing.

Without enough cash, I am lost, I am a loser, I think.

If I do not know how to make enough cash, I better learn.

Yes, learn, to do what?

In my fixed form idea, I can earn money by being a therapist.

It is what I know, I have been doing this for decades.

It worked, I worked.

And now it does not work anymore?

Do I have to revise my fixed form by realizing there are other ways to make money?

Other ways to sell what I have to offer.

What I have to offer in the first place is presence and words.

I feel a vibration inside me, I have to be present to sell words if I want to make cash?

What a strange idea. Sell words, sell ideas? How can I sell what is not mine?

All I can do is pass the words and the ideas from me to you.

2. Process – How does this feel? How do I experience it.

Here the Coincidence comes in by opening a wise book at random:

‘When we look into other people’s eyes, we see them looking at us. Much happens in this eye-to-eye contact. One aspect of our looking is to find in other’s eyes a mirror of our own experience; we see aspects we know of ourselves that are known by others’. ‘The Space Between Us’, Ruthellen Josselson, page 105

Now I think if I understand right it is not the words I am selling it is my willingness to be present, to look the other in the eye and to be looked into my eyes at the same time. Dialogical moment without words.

‘In order to learn to know what we want and what is inside of us, someone has to be available to recognize it with us – but not to confuse us with what it is that they think we ought to want or what it is they want or feel. ‘ Same book page 105 quoting Kohut 1977.

3. Meaning - Why is it as it is

As a therapist I listen to my clients, always. As a therapist I know what is needed from me in the moment. As a therapist my I does not exist, it is not important. I am a blank mirror who can be looked into, without telling what the looker should see and feel. And now I am moving into a new role and am searching for eyes I can look into, eyes who can mirror me. Why? ‘A mirroring other (or self object) confirms us in what we are, accepting the feelings and perceptions that emanate from inside us as what they are.’

That is why I need to be read, seen and heard. It is why I have to move into the role of an artist as well as in the role of a therapist, a neutral listener and a witness and up to now I can only do IT when I am officially in one of those – paid – roles.

**The Space Between Us, Ruthellen Josselson, 1992, Jossey-Bass Inc., San Francisco
The Restoration of the Self, Kohut, H., 1977, International Universities Press**

26. Afscheid Schrijven en Spreken

Mijn vader overleed toen ik 25 was. Zijn begrafenis was overweldigend. Er waren honderden mensen, terwijl hij gestorven was in een psychiatrische inrichting waar hij - behalve van ons – nauwelijks bezoek kreeg. Ik kan me niet herinneren dat er iemand iets persoonlijks heeft gezegd. Er was een zalvende dominee die zogenaamd troostende woorden sprak, waar ik kotsmisselijk van werd. Ik kan nog de spijt voelen omdat ik toen zelf mijn mond niet heb open gedaan. Sindsdien laat ik geen kans voorbij gaan om te spreken op crematies en begrafeningen. Vooral als het om een familielid gaat. Het is het ideale moment om een portret van de dode te schrijven en dat te delen met mijn rouwende familie. Portretten gaan nooit over een persoon. Ze gaan over de dode in relatie tot de levenden en brengen daarom de familie en vrienden dichterbij elkaar. Je hebt wel moed nodig om op zo'n moment bij de werkelijkheid te blijven en niet te verdwijnen in mooi praterij waar niemand iets aan heeft Als voorbeeld de tekst die ik schreef toen mijn moeder overleed.

27. Afscheid van de Moeder

Ties van Wijk – Meijer

15 september 1914 – 3 augustus 2007

*Als we ons mededogend opstellen tegenover onze pijn
voelen we aan wat er in de harten van al onze medemensen omgaat.
We moeten ons verzet tegen het feit dat we verzorging nodig hebben,
ons verlangen om alles zelf onder controle te houden wel opgeven.
En we blijven verscheurd door de broosheid van ons onbegrip achter. Stephen Levine*

In de ogen van mijn moeder (en vader)

Ik kijk naar hun trouwfoto en zie twee prachtige jonge mensen, die een veelbelovende toekomst tegemoet gaan...

Donderdag 2 augustus 2007

In het Lucas aan het sterfbed van mijn moeder

**Dubbele gevoelens of liever gedachten. Ik zie mijn moeder lijden,
strijden tegen de dood neem ik aan.**

**Nu zijn haar ogen dicht, nu ademt zij rustig, nu ademt zij niet, nu schokt ze.
Is ze aan het strijden of is ze aan het loslaten?**

Met haar hand houdt ze de stang van het bed vast.

Ik kijk gefascineerd naar mijn voorbeeld.

**Ik wil mijn moeder niet als voorbeeld zien, wel als moeder,
de moeder die ze was, mijn moeder op haar manier, niet de mijne.**

Zittend aan haar bed kijk ik terug op haar leven, deels op mijn en ons leven.

**Leuke moeder heb jij, was de algemene overtuiging. Leuk hoe zo leuk?
Ja, leuk in de zin van vrolijk, van leuk of liever mooi om te zien.
Zelfs nu ik zeventig ben, heb ik een moeder die er leuk of goed uitziet. Lange gelakte nagels, altijd naar de kapper. Moeilijk om haar als dochter te overtreffen of te evenaren.
Dochter zijn is misschien nog wel moeilijker dan moeder.
Maar ik hoef niet langer in de rol van dochter van mijn moeder te zitten.
Die tijd hebben we gehad. Zeventig jaar is genoeg.**

Zaterdag 5 augustus 2007

**In de tuin denkend aan mijn overleden moeder en haar leven.
Kinderen leven het ongeleefde leven van hun ouders las ik ooit ergens.
Ik ben het kind van deze vrouw die mijn moeder is, deze vrouw van bijna 93,
deze vrouw bij wie ik aan het bed zat en dacht: wie is zij, ik ken haar niet.
Natuurlijk ken ik de buitenkant, ken ik haar spel,
natuurlijk zie ik haar gratie, haar trots en natuurlijk voel ik me trots
als ik zie hoe zij op haar bijna 93ste nog functioneerde.
Mam, ik heb je nooit gekend aan de binnenkant
en het is juist die binnenkant die ik wilde kennen.
Uw levensverhaal is dramatisch. Geboren in de Jordaan in 1914,
begin van de Eerste Wereldoorlog.
Dochter van een smid met in de beste tijd tachtig man personeel.
U bent vier jaar als de Spaanse griep komt en uw moeder meeneemt.
De jongste van zes kinderen. Eerst vier jongens, dan de twee zusjes.
Een vader die u aanbad alsof hij God zelf was. En u was zijn oogappel.
Als hij het personeel uitbetaalde, ging u in de rij staan en kreeg ook een kwartje.
Maar hij was altijd bezig met bruggen te smeden of hekken of hij was op stap.
Of hij u en tante Net kon beschermen tegen uw vier broers betwijfel ik.
Toch heb ik nooit een kwaad woord over hem uit uw mond gehoord.**

**En toen was u 19 en ging uw vader dood
omdat zijn broer hem al biddend niet kon redden.
Zo werd u denk ik als de dood voor de dood.
Gelukkig opende zich een nieuwe toekomst.
Gijs van Wijk was aan het liefdesfirmament verschenen.
Gijs van Wijk, mooie man van twee meter, prachtig golvend haar,
blauwe ogen, gaaf gezicht, enig kind uit een rijk geworden aannemersgezin.
Gijs zag in u het meisje dat zijn hart in vuur en vlam zette.
Twee jaar na de dood van uw vader traden jullie als stralend paar in het huwelijk.
Twee prachtige jonge mensen, die een veelbelovende toekomst tegemoet gingen.
Twee jonge mensen benijd door velen, stel ik me voor.
Mooi en niet onbemiddeld, wat kon er nog mis gaan?
Tja, het was crisistijd en Hitler was aan de macht gekomen,
maar dat kon jullie toch niet deren? Dat was de ver van mijn bed show.
Krap een jaar later kwam ik, nog wel op de verjaardag van uw aanbeden vader.
Hoe was dat nou mogelijk?
Bliksem, onweer, storm en regen begeleidden mijn geboorte
die op de wc plaatsvond, geen dokter, geen vroedvrouw,
alleen u en tante Net die mij opving.**

Maar dat maakte het geluk niet minder.

Het paradijs bestond. Een paar jaar mocht ik er van proeven.

Een paar jaar en toen werd mijn papa gemobiliseerd

voor het geval er gevochten moest worden,

een paar jaar en toen kwam Bep. Voor haar geen paradijs,

zij kwam net als u op aarde voor een wereldbrand losbarstte.

En toen vielen de Duitsers daadwerkelijk binnen en was het vechten geblazen.

Gijs 'lag' bij de Afsluitdijk waar het leger het langst stand heeft gehouden,

maar zich toch moest overgeven nadat Rotterdam was gebombardeerd

en Nederland capituleerde. Hij verloor niet alleen de strijd maar ook zijn kameraden,

werd krijgsgevangen gemaakt en kwam thuis met kapotte zenuwen.

Paradise lost maar het leven gaat door.

Een gezin: vader, moeder, twee meisjes, net als Sebas en Fabienne nu.

Oma en opa als opperhoofden.

Dat het oorlog was, was al erg genoeg, maar die zenuwen van Gijs? Iedere dag weer

angst. Praat Gijs wel, praat Gijs niet?

Natuurlijk, mam, bracht u gewoon uw kinderen groot,

zorgde u voor ons door ons te voeden, te verschonen, te kleden,

maar tijd voor aandacht voor ons om te weten wie wij waren, had u niet.

U had belangrijker dingen aan uw hoofd,

want in de eerste plaats moest er overleefd worden.

Van het kleine, vrolijke, stoute meisje dat alle eentjes zwemmen in het water zong

bent u Ties geworden, een vrouw, een moeder. Tenminste aan de buitenkant, aan de

binnenkant dringt het meisje dat wil springen en dansen en spelen

om naar buiten te mogen. Helaas, helaas hebben de groten om u heen hier geen

boodschap aan. Zelfs uw broers zijn keurig geworden nu ze allemaal kennis a

aan een net meisje hebben. En uw zus was nooit erg speels.

Het is nog altijd oorlog. Gijs is of manisch of depressief en

**in of uit de Valeriuskliniek en toch komt er een lichtpunt.
Na de twee meisjes komt Bas, het jongetje waar al jaren op werd gewacht,
Bas de stamhouder, Bas die ooit alles goed zal maken.
Zou het nu beter gaan met Gijs?
Hoop, iedere keer weer hoop. Het is maart 1944,
de hongerwinter moet nog komen. Maar wie weet als we bevrijd zijn, dan...**

**En dan zijn we bevrijd,
maar binnen de muren van ons huis is de treurigheid niet voorbij. Het leven
wordt er niet echt vrolijker op.
Even wel, even vierden we de bevrijding, maar papa werd niet beter dus...
Toch was u niet klein te krijgen, aan u lag het niet.
U zette een keteltje water op het vuur, ging daarmee naar boven
om u na het gedane werk lekker te wassen.
En dan stapte u op uw fiets om naar de Valeriuskliniek te gaan
en nog even langs tante Oot.
Oma en opa zijn toch thuis. De kinderen zijn verzorgd.**

**Nee, u liet u niet kennen.
Ik kan me niet herinneren dat ik u heb zien huilen,
Behalve veel later toen papa overleed.
Maar zelfs toen ging u gewoon door met leven.
Gelukkig waren er intussen altijd familiefeesten.
De twaalf en halfjarige bruiloften werden gevierd.
Uiteraard in de wintertuin in Krasnapolsky.
Alhoewel uw eigen feest in Diemen plaatsvond.
Kon dat eigenlijk wel zo buiten de stadsgrenzen?
Van groen hield u niet. Iedere boom was toch immers hetzelfde.
Maar toen waren papa en oma en opa nog de nog de baas.
Wat dat betreft had u niet veel te zeggen.**

**Ik zat naast uw bed in het Lucas en vroeg me af: wie bent u?
Wie zit er onder dat altijd opgewekte masker,
waarmee u niet alleen de dood maar ook ons mensen voor de gek hield.
U dood? Dat dacht u niet.
U zat net lekker in De Werf en waarom zou u dan doodgaan.
Hoewel juist sinds u in de Werf zat, het ongeluk u leek te achtervolgen. Eerst met
gillende ambulance naar de hartbewaking. Is het einde daar?
Nee, ze doet het goed, zegt de verpleging en u ademt u weer het leven in.
Een heldin bent u, een heldin, die stopt met het roken van haar eeuwige sigaret
en nooit meer op haar besluit terugkwam.**

**Ik zat naast uw sterfbed in het Lucas en denk terug aan uw leven.
Trotse moeder van drie kinderen, die helaas niet aan alle verwachtingen voldeden.
Geen kleinkinderen van uw dochters.
Zij wisten zelfs geen man aan zich te binden.
Wat uw dochters wel doen, ontgaat u.
'Gaan jullie op reis? Naar Rusland?
God allemachtig. Wat moeten jullie daar nou?
Ach nou ja, vooruit maar, ik red me wel.'
Tja, wat moeten wij daar nou?
En wat moesten we in Frankrijk met die Franse vrijers?
En wat moesten we met die moeilijke mannen, die er wel waren?
Tja, u hield ons niet tegen, stapte zelfs in de trein of het vliegtuig om Bep mee naar
Frankrijk te helpen verhuizen.
Maar ja, normaal was het niet.**

**Gelukkig deed Bas het beter.
Hij trouwt keurig in stijl met een mooi, sportief meisje, niets op aan te merken.**

Krijgt twee wereldzonen, die twee mooie sterke vrouwen vinden, van wie er een twee geweldige grietjes ter wereld brengt. Zo krijgt u toch een imperium, zo wordt de familie toch nieuw leven in geblazen.

**En als het over mijn relatie met u gaat,
dan ben ik pas de laatste jaren rustig genoeg geworden
om u alsnog dat te geven waar u al die tijd op wachtte:
mee uit de stad in, mee uit en op een terrasje in de zon zitten,
of mee uit naar een sjiek restaurant, mee uit en kijken naar het leven dat bruist, mee uit
naar een concert, mee uit en lachen om cabaret toen u dat nog kon verstaan, mee uit
naar Carré naar een musical of het circus of niet mee uit maar gezellig een kaartje
maken met An en Henk.**

**Natuurlijk had u liever een cavalier dan mij aan uw zijde gehad,
maar bij gebrek daar aan, deed ik uitstekend dienst.**

**Na het overlijden van papa, diende zich nog wel minnaars aan,
maar tot een echte relatie bent u nooit meer overgegaan.**

Waarom niet is een raadsel. Misschien vond u het te moeilijk, net als uw dochters? Het zou kunnen. Uw huwelijk was niet simpel. Er werd nogal wat van u als vrouw gevraagd. Papa overleed toen u 48 was. Hij zat toen al tien jaar in een psychiatrische inrichting. Toen u 38 was moest u het alleen doen of liever moest u en voor papa zorgen en voor ons, hoewel oma nog altijd in de buurt was. Geen wonder dat wij snel groot waren en meer het idee hadden dat we voor u moesten zorgen.

U had een kast vol feestkleden. Ooit zou dat toch wel van pas komen? Er waren genoeg familie feesten, maar dat ene feest dat een grootse toekomst beloofde, heeft zich nooit herhaald. Het was eenmalig en daarna was het tij niet meer te keren.

Ik zit naast uw bed en hoor u ademen. In uit. Soms met grote tussenpozen. Gaat het ademen nog door? Ik zit naast uw bed en zie u omhoog kijken. Ik vraag wat af wie u ziet. U kijkt soms verbaasd, soms verward, soms angstig en wild.

Ik denk de andere wereld die wij niet zien, is al dichtbij.

De morfine helpt om de deuren te openen. Krijgt u een glimp in het hiernamaals?

Komen 'ze' u halen? Zo lijkt het wel. U bent gespannen. Ik raak uw hand aan en voel hoe u zich wil terugtrekken. Ik denk als ik u nu niet vasthoud, doe ik het dus nooit meer. U vasthouden was taboe, maar nu heeft u en heb ik geen keus.

Laat ik u alleen in de doodstrijd of verbind ik me door mijn eigen energie in uw hand en uw hoofd te laten stromen? Ik zie dat u uw blik zich op me richt en weet dat u niet mij maar iets anders ziet. Ik kijk u aan, knik, zeg, ja mam, doe het maar, het mag, het moet. Toe maar.

En zo gaat uw strijd gaat door.

Nu schrijvend in mijn tuin, denk ik aan de droom die ik een paar dagen geleden had.

Oom Cor kwam mij halen voor een wervelende dans. De omstanders keken bedenkelijk.

Waarom gaf ik mij over aan hem? Toen wist ik nog niet dat ik nu hier uw grafrede zou schrijven, toen wist ik nog niet hoe dicht bij de dood u was.

Ik ben wel zelf naar de dokter gegaan.

'Dokter, ik val almaar af. Ik heb toch geen kanker?'

Laten we het onderzoeken.

De dag dat u bij mij op bezoek was – nu een week geleden - had ik nog geen uitslag, maar ik zei niets over mijn zorgen.

Ik zou alleen onrust hebben gezaaid waar ik niet op zat te wachten. Nu ik weet dat er zover bekeken kan worden niets mis met mij is en ik alleen voor de zekerheid verder ga met het onderzoek, vraag ik me af of uw naderende dood via mij werd aangekondigd. Het mysterie is groter dan ik kan bevatten.

**Terug naar uw sterfbed. Ik zit daar alleen, iedereen is geweest.
Nu moeten ze rusten en krachten verzamelen.
U ademt nog, hoe lang nog is niet te overzien.
Ik heb besloten dat ik tot het einde blijf,
ik ga niet meer weg voordat u uw laatste adem heeft uitgeblazen.
Ik heb nog steeds uw hand vast.
U bent onrustig. U weet nu dat de dood u komt halen.
De dokter schreeuwde het al in uw oor,
maar toen vroeg u hoe lang je daar nog mee kon leven. Niet lang dus.
De dood komt u halen. Gaat u mee of blijft u vechten?
Er komt een verpleegkundige om u te wassen.
Ik ga een kopje thee buiten de kamer drinken.
Als ik terugkom ligt u op uw zij. U ziet er rustiger uit.
Ik ga aan de andere kant van het bed zitten,
kijk naar u en zie uw mond vertrekken.
Vergis ik me of zie ik de pijn nu in uw gezicht?**

**Geen weerstand meer maar pijn,
de pijn van bijna 93 jaar leven,
de pijn van geboren worden in de Jordaan
en de armoede om u heen weten,
hoewel u zelf in betrekkelijke weelde werd groot gebracht,
de pijn van je moeder verliezen als je vier bent,
de pijn van je vader moeten delen met je broers en zus,
de pijn van je vader moeten missen,
zelfs als lievelingsdochter ben je niet veilig,
de pijn van de hoop en de illusie dat alles beter zal worden,
de pijn van drie kinderen ter wereld brengen
en je man in zijn eigen waanwereld zien verdwijnen**

**de pijn van een sterke schoonmoeder hebben
die jou te frivol vindt
en daarom niet geschikt voor haar kostbare zoon,
de pijn van je geliefde schoonvader dood
in de vaart voor het huis te zien drijven,
de pijn van niet weten of het om moord of zelfmoord gaat
de pijn van niet de baas over je eigen gezin zijn
de pijn van je enige en innig geliefde zoon verliezen
de pijn van niet meer voor jezelf kunnen zorgen
en afhankelijk van je kinderen te zijn.**

**Lieve mama, ik zit naast je bed in het Lucas
en zie je van pijn vertrokken mond
Ik zie twee tranen, je kijkt me even aan,
ik zeg Ja tegen je, Ja het leven doet pijn, zelfs voor jou.
Ik heb nog steeds je hand vast.
Ik weet dat ik zeventig jaar op dit moment heb gewacht,
het moment dat zelfs mijn moeder toegeeft
dat het leven zeer doet, heel zeer zelfs.
Door de pijn en de dood te ontkennen
Doet het leven steeds meer en meer zeer
Omdat niemand je kan troosten met pijn die je ontkent
Pas nu een paar uur voor je dood
buig je je trotse kop en deel je met mij je dochter
dat zelfs jij pijn kan voelen.
Mam, je moest bijna 93 worden om dat ene moment
dat moment waarin de zielenpijn niet meer te ontkennen valt
met mij te delen. Dat ene moment dat mijn eigen hart doet opengaan.**

**Mijn moeder, mooie vrouw, sterke vrouw,
Altijd opgewekt, een vrouw met een masker,
blijkt pijn te voelen en laat het mij zien.
Mijn moeder heeft toch een ziel.
Onder haar pantser deelt ze haar pijn met mij haar dochter,
die ook van pijn weet en ook sterk is en zich ook niet laat kennen.
Wie, die in de ogen van de ander de pijn leest
Kan zijn hart gesloten houden? Ik niet.
Op het nippertje is het toch nog gelukt.
Als we samen op een terras of in een restaurant zaten
Kon ik je wel ervaren
Als een vrouw die meer te bieden heeft dan een masker.
Toch mocht ik tot nu nooit achter dat masker kijken.**

**Ik heb daar mijn eigen angst voor moeten overwinnen.
Wijs je me af of laat je me toe als ik je aanraak?
Groter angst ken ik niet.
De angst om in jouw ogen niet goed genoeg te zijn**

**Is groter dan mijn eigen angst voor de dood.
Als je moeder je niet goed genoeg vindt,
wat moet je dan?
Om recht op het bestaan te hebben
moet ik zorgen dat ik mezelf goed genoeg vind.
Pas toen kon ik de angst van u, mijn moeder zien,
de angst dat ik u niet goed genoeg zou vinden.**

**En zo is de cirkel rond
Ook u bent bang om afgewezen te worden
Ook u houdt uw hoofd hoog
U laat u niet kennen
En daarom wilt u niet weten wat ik vind
Daarom wilt u niet luisteren naar mij
En niet horen wat ik te zeggen heb.
U houdt of hield uw hoofd hoog
Net als ik
Ik pijn? U pijn?
Mijn leven een puinhoop? Het uwe?
Wie wint?
Wie doet of deed het beter of is beter?
Is dat de vraag?
Nee, wel wie bekent wie zijn liefde.
Moeder en dochter.
Uit één hout gesneden.
Moeder en dochter,
De een uit de ander voortgekomen
De een bekent de ander, de ander de een?
Maar dat alleen als het niet anders meer kan**

**Mam, ik was je de baas op veel gebieden
En jij bleef de baas op jouw manier
Zolang jij leefde, ging het in jouw bijzijn niet over gevoel**

**Ik heb me daar 99,99 % aan gehouden.
Maar nu op jouw uitvaart,
Jouw dag om uitgeleide te worden gedaan,
doorbreek ik mijn eigen zwijgen.
Ik ben gevoelig en jij ook
Daarom heb ik net als jij
een pantser om mij heen gebouwd
Jouw pantser was misschien iets sterker dan het mijne
Maar vandaag zijn de pantsers niet van toepassing.
Jij bent uit je mooie pantser vertrokken
En door te laten zien en horen
Hoe ik met je heb geworsteld
Stap ik uit het mijne
Doordat jij de pijn en de dood ontkende
Leefde jij je leven niet
Door de dood en de pijn te negeren
Sloeg de verveling toe
Als kind dat jouw ongeleefde leven moest leiden
Heb ik het erg druk gehad en heb ik het nog altijd druk
Waardoor ik mijn eigen verveling en angst voor de dood de baas ben geworden**

En jij? Nu?

Vandaag is het zondag, de eerste zondag
dat ik me niet hoef af te vragen
hoe ik jouw wachten, hoe ik je verveling kan doorbreken.
In de dood kan ik je (nog) niet volgen.
In de dood zul je het zonder mij moeten doen.
Ga je je leven nu je dood bent toch nog leven?
Ik geloof het vast. Je hoeft het niet alleen te doen.
Er zijn genoeg zielen die van je houden
waar je nu bent aangekomen.
Het enige wat ik nu hier op aarde nog kan doen
is mijn eigen trotse kop buigen en zeggen:
Mam, ik heb je gemist, ik heb je zo gemist in mijn leven,
hoewel je lijfelijk meer dan aanwezig was.
Pas nu durf ik te bekennen
dat ik uw liefde nodig had en dat ik ook van u houd
of zeg ik nu u dood bent
Mam, ik hou van jou,
Ondanks je mooie trotse kop die dacht niemand nodig te hebben.

Dinsdag, 7 augustus 2007
buiging – wie diep genoeg graaft zal water vinden

Uit mijn dagboek

Vandaag is mama gecremeerd. Het was een mooie dag, een mooiere dag dan meestal.
Vooral omdat ik inderdaad een buiging heb gemaakt en water heb gevonden.
Ik schreef een tekst voor haar...
Misschien kan ik toch beter gaan slapen dan nu door te schrijven. Hoewel?
Ik luister naar violmuziek muziek van Joseph Achron. Deze muziek past.

Hij is niet droevig en toch droevig? Tussen de laatste keer dat ik in mijn dagboek schreef op 29 juli en nu ruim een week later, heeft zich een heel leven afgespeeld om het enigszins te overdrijven. Toen op die zondag was moe bij mij op bezoek, samen met Bep en tante Doortje. Toen wisten we niet wat er boven ons hoofd zou hangen. Toen schreef ik dat ik niet meer tegen deze wachtende figuren kon, toen wachtten ze op het busje dat niet kwam. Toen wist ik nog niet dat niet ik dichterbij de dood was maar mijn moeder. Toen was ik naar de dokter geweest, omdat ik mijn darmen niet vertrouwde. Op dinsdag kon moe niet meer lopen. Ik weet dat ik met Poe ergens was geweest – O, ja bij Hilde – en in de tram terug dacht: moet ik niet langs mijn moeder en tegen mezelf zei: Nee, ze moet het zelf doen, ik kan het niet overnemen. En ik moet voor mij zorgen. Ik weet niet of dat een goed besluit was, maar ik kan het niet meer terug draaien. Ik geloof eigenlijk wel dat het goed was, het lijkt alsof ik haar toen al losliet. Mam, doodgaan doe je zelf, hoewel ik toen echt niet dacht dat dit het begin van haar einde was. De volgende dag werd ik naar het Lucas gecommandeerd, althans zo beleefde ik dat. Wat is het toch afschuwelijk dat mijn moeder me niet gewoon kon vragen of ik naar haar toe kon komen, dan had ik het met liefde gedaan. Maar omdat ze zo commandeerde had ik er helemaal genoeg van. Ik heb ook gezegd, dat ik het niet kon helpen, dat het niet mijn schuld was. Wat een idiote gedachte. Waarom zou het in godsnaam mijn schuld zijn? Zo klonk ze, jouw schuld, als jij beschikbaar voor mij zou zijn, zou ik minder lijden.

Is dat zo? Ja, misschien wel, maar ik was niet beschikbaar omdat zij niet beschikbaar was voor mij, was ze dat wel geweest dan had ik zelf ook minder geleden. Het gemis van een moeder heb ik nog nooit zo diep gevoeld als vandaag. Geen moeder, maar een kindmoeder hebben is zwaar. Zorgen jullie, zorg jij voor je moeder, was de opdracht van papa toen hij heenging.

Ja, pap, natuurlijk, pap, nee, jij hebt daar geen tijd voor. Hoe zo eigenlijk? Hoe zo moesten wij voor onze moeder zorgen? Wat een idiotie, wat een omgekeerde wereld.

Maar nee, papa zegt het en papa's wil is wet, dus daar valt verder niet aan te tornen. Ik en wij waren jong en sterk en voerden uit wat hij zelf had moeten doen maar niet deed dus.

Mijn intuïtie fluistert me net in, pak de Psychologische Beschouwingen van Jung*, geselecteerd door Jacobi erbij en kijk waar dit overgaat. Ik sla open op bladzijde 122 en lees:

Niet alleen degene, die te lang kind blijft, is kinderachtig, maar ook degene die zich afscheidt van de jeugd en die gelooft, dat datgene, wat hij niet meer ziet ook niet meer bestaat. Wie echter terugkeert in 'kinderland', valt ten prooi aan de angst om kinderachtig (kindisch staat er met potlood in de kantlijn) te worden, daar hij niet weet, dat al het oorspronkelijke psychische een Januskop bezit. Het ene gezicht ziet voorwaarts, het andere achterwaarts. Evenals alle levende werkelijkheid is het dubbelzinnig en daarom symbolisch.

De mens kan niet te lang in de infantiele omgeving, respectievelijk in de schoot van de familie leven, zonder dat hierbij zijn psychische gezondheid wezenlijk gevaar loopt. Het leven roept hem hieruit om zelfstandig te worden en wie uit kinderlijke gemakzucht of angstigheid niet aan deze strenge roep gehoorzaamt, wordt door de neurose bedreigt. En wanneer de neurose eenmaal is uitgebroken, wordt zij hoe langer hoe meer een geldige reden om voor de levensstrijd te vluchten en voorgoed in de moreel vergiftigde infantiele atmosfeer te blijven.

Het is voor het welzijn van de enkeling nodig, dat hij, na in zijn jeugd alleen maar een meedraaiend deeltje van een roterend systeem te zijn geweest, wanneer hij volwassen wordt zelf het centrum van een nieuw systeem wordt.

Wat betekent dit? Ben ik te lang kind gebleven? Ben ik te lang de slippers van mijn moeder blijven dragen omdat ik niet het centrum van een nieuw systeem werd. Of bleef

mijn moeder kind in plaats van het centrum van een nieuw systeem te worden? Of waren we allebei het een en het ander? Voorlopig heb ik voeding genoeg om te overdenken. Laat ik nu maar gaan slapen. Er is nog zoveel te vertellen, maar dat kan later ook.

PS. Wat ik toen niet opschreef maar nu vijftien jaar later toevoeg, is de zwerm van minstens dertig witte vlinders die mijn tuin bezocht, terwijl ik de tekst voor mijn moeder zat te schrijven. Ik zag het als een boodschap van haar: ik ben goed aangekomen aan de andere kant! Ik kon nauwelijks geloven dat dit echt gebeurde. Sindsdien zie ik op de meest onverwachte plekken Witte Vlinders. De meest opvallende vloog tussen mijn zus en mij in terwijl we op een Hop On Hop Of bus in New York bij Battersea Park zaten... Wat ik voel op die momenten is een soort moederlijke goedkeuring. Of meer een signaal van blij met mij en met ons zijn.

28. Gelukkig

Gisteren viel deze foto uit een stapel
Meer dan dertig jaar geleden genomen op Schiphol
Ik was met hem op weg naar El Bloque
De plek in Spanje waar ik mocht zijn wie ik werkelijk ben
Uitbundig, vrolijk, optimistisch, vol vertrouwen
Het zou allemaal goed komen
En nu ging ik met hem drie weken
Ik voelde hoe hij naar me keek toen hij de foto nam
Ik zie nu hoe blij ik was toen op dat moment
Kijken geeft me zelfs nu een geluksgevoel
Toch zit er een adder onder het gras
Ik was vrij maar dat is niet hoe hij zich voelde
Het leek weliswaar of hij zich had losgemaakt
Uit banden die kwelden; niet voor mij maar voor hem zelf
Maar zijn schuldgevoel bleek het te winnen
Van zijn vrijheid en ik was mede de reden
Zo dichtbij was nog niemand geweest
Het kon toch niet waar zijn, mocht niet waar zijn
Voor mij wel voor hem niet
Het proces dat volgde heeft me pas echt vrij gemaakt
Mijn gevoel van liefde voor hem is nog intact
Juist omdat het onder vuur lag
Maar uiteindelijk weet ik
Ook al deed je me onrecht
Je kunt nooit van me afnemen
Wat er ook was en nog altijd is
Slapend, dromend, sluimerend
Liefde en niet alleen voor hem
Maar voor het leven dat geeft en neemt

29. Op zoek naar Geloof

**Als ik nou maar net doe alsof ik een Paard ben
Dan vindt niemand het gek dat ik bang ben
Em stiekem over de muur kijk of er gevaar dreigt**

Ik kijk links, ik kijk rechts, waar zit het gevaar?

Waar komt het vandaan?

Als het al ergens vandaan moet komen

Misschien is het maar een idee

En gedraag ik me alsof ik inderdaad gek ben

Als ik geloof dat het nooit veilig om me heen is

Als ik me laat zien want dan wordt duidelijk

Dat ik niet alleen een buitenkant ben

Maar ook een onzichtbare binnenkant

Die wel voelbaar is als iemand de tijd neemt

Maar dat gebeurt niet vaak

Alleen als het iemand is die dezelfde geur kan ruiken

De toon kan horen en de warmte voelen

die achter de angst schuil gaat

Als ik...ja

als ik maar waarom zou ik?

Het geloof is deel van mij

Niemand kan het ontvreemden

Verliefd op IJburg

In februari 2016 zette ik voor het eerst voet aan de grond in of op IJburg. Het was koud en guur, een ijzige wind blies over de Pampuslaan toen ik de tram uitstapte. Ik keek richting water en wist hier moet ik zijn, hier wil ik wonen. Verhuizen was niet een keuze, maar moest toen ik de huur van mijn praktijk De Walvis in een ex-winkel op de Willem de Zwijgerlaan niet meer kon opbrengen. Met pijn in mijn hart liet ik mijn tuin van 100 m² en mijn woon werkhuis, waarin ik meer dan een ton guldens had geïnvesteerd, achter. Eenmaal aangekomen in een Seniorenappartement in De Witte Kaap werd ik al snel weer blij. Het leek alsof ik in St. Tropez aan de Zuiderzee was. Samen met mijn chi chu Poe ging ik op avontuur. Iedere dag vakantie als gepensioneerde. Sinds een half jaar had ik een Canon Camera waarmee ik ook video's maakte. De video's vind je op www.vimeo.com/tinevanwijk maar in deze Special van het To C Magazine vind je foto's die voor een deel inmiddels historisch zijn. Toen ik bezig was met selecteren kreeg ik heimwee vooral naar Blijburg en het strand met de bloeiende katjes dat er bij hoorde. We wisten dat het voorbij zou gaan, maar niet zo snel. De boodschap was dat ze twaalf jaar konden blijven. Uiteindelijk werden het er krap drie, als ik het goed heb. De tijd gaat zo snel. Gelukkig blijft er veel te genieten over. Ik hou van water en dat blijft. Misschien iets minder maar toch. Het belangrijkste is de ruimte en de frisse lucht. Beetje veel wind maar ja... dat went. Het idee dat ik als geboren en getogen Amsterdammer nog steeds binnen de stadsgrenzen woon en toch het gevoel heb 'buiten' te zijn vervult me met dankbaarheid.

To C Magazine Special
In Love Verliefd op IJburg
Tine van Wijk